

СТАРИНЕ Југославенске Академије знаности и умјетности, Загреб, 1959, књига 49

С обзиром на то да су „Старине“ ЈАЗУ посљедњих година донекле промијениле своју физиономију, и у посљедњој књизи су објављени радови као обрађена грађа, а не само материјал, као што је то раније био случај.

Расправа академика Грге Новака — Далмација год. 1775/6 — гледана очима једног сувременика, написана је на темељу рукописа који се налази у бечком Haus-Hof und Staatsarchivu. То је извјештај неког повјереника тадање бечке владе, писан на италијанском језику, а доноси значајне податке о Далмацији и појединим њеним културним средиштима, Шибенику, Макарској, Дубровнику итд. Састављач рукописа говори детаљно о млетачкој управи у Далмацији са цивилног, војног и црквеног аспекта. На крају расправа објављен је оригиналан текст рукописа.

Документација коју објављује Ловре Катић под насловом „Из књига опоруха сплитског каптoла (EX libris testamentorum Capituli spalatensis) данас се чува у архиву сплитског каптoла, и значајан је допринос за познавање културне историје Далмације у XVI и XVII ст.

Објављена „Писма Марка Каванаина сплитског трговца из прве половине XVII стољећа“, која је објелоданио Ђиро Чичин Шаин, прилог су познавању привредно-трговачког стања Сплита у XVII стољећу, који је тада био знатан трговачко-привредни центар бројећи око 3000 становника.

Рад Стјепана Антољака — Побирање мартурине, црквене десетине и војшчине у задарском дистрикту (1435) — рађен је према материјалу који се налази у Државном архиву у Задру. Аутор износи нове податке о споменутим давањима установљујући да „Из задарског дистрикта имамо дакле укупно четири штампана документа, који нам говоре о мартурини или „кунџи“, војшчини и десетини, а наш докуменат из 1435 године је досада најопширнији о свим тим даћама“, значи да је „У задарском дистрикту (једном дијелу лучке жупаније) убирала се дакле од кметова напосе десетина, а напосе мартурина, док војшчина само од појединих задарских грађана и становника“.

Докуменат који је с коментаром објавио Ivan Vach, под насловом „Повластице и правила вараждинског златарског цеха 1613 године“, а чији се оригинал чува у архиву Музеја града Вараждина, значајан је прилог за познавање тадањих обртних односа и права у граду Вараждину почетком XVII стољећа.

Студија Ванде Екл — Хисторијска топономастика града Ријеке и дистрикта — важна је и са језикословног и са историског гледишта. Околна мјеста саопштена су алфабетским редосљедом,

с врло прецизним филолошко-историјским објашњењима. Уз то је приложен попис употребљених извора и литературе.

Регест Гашпара Мазалена Садаића, градскога официјала — суца из године 1562, који је објавио Крешимир Филић, упознаје нас са привредно-господарским пословањем града Вараждина у XVI стољећу.

Рад Мирославе Деспот — Стаклана „Перласдорф“ и њен власник маркиз Перлас де Риалп — прилог је господарској историји Горског Котара почетком XVIII ст. у коме је са шпанским капиталом била основана до сада најстарија позната мануфактура стакла године 1728.

Студија Романа Јелића — Становништво Задра у другој половини XVI и почетком XVII ст., гледано кроз матице вјенчаних, значајна је као прилог и за историчара који се бави црногорском историјом тога раздобља. Матице се данас налазе у жупском уреду stolне цркве св. Стошије у Задру. Аутор након доста опширне анализе доноси алфабетским редосљедом списак имена вјенчаних у жупној цркви св. Стошије у временском распону од 1576—1613, затим даје попис личности с назнаком родног мјеста, па међу њима има особа које су родом из Боке Которске, Будве и осталих предјела Црногорског Приморја. Износи и занимања, те установљује да је било највише обртника, и то око 600, иза којих долази војска, племићи, послуга, свештенство, тежаци, морнари и рибари, па трговци и љекари, док је интелектуалаца и чиновника био сразмјерно мален број.

Мирослава Деспот